

ШЫН

СЭКП ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1955

АПРЕЛЬ

7

ЧЕТВЕРГ

№ 71 (3265)

Өртөз 20 коп.

СЭКП обкомунун пленумунун дугайында информастыг дыйнады (1 арын).

Тываның ажылчы чоннарының тайбыңче күзөл соруу (1 арын).

ССРЭ-нің Министрлер Чөвүлелинде (1 арын).

К. Чамзыры.— Партия чырымышыкынын боттук ууртук (2 арын).

Чер болгандан (2 арын).

В. Еремико.— Бөгүн Сталинград гидро-

электростанцияны туудушкунунда (2 арын).

В. Поляков.— Тараз ажил-агылы — жал ажилчы улам ылай кедериниң шиптирлериң чүдү (2—3 арынар).

Н. Лопсан.— Чонун кыдыкшылы дөп сагыш салымшыкынын күштөдирер (3 арын).

Бичири ФЕЛЕТОН: С. Сарыг.— Казак Василевичинин божуктан шилдери (3 арын).

В. Доржу.— Обзаста аң өстүргөтөл (3 арын).

Венгрияның хостагынын он чылынын байыраакшыны (4 арын).

Великобританияның Коммунисттик партиясының политикагы комитетинин меделди (4 арын).

Кыдат улустун эки-турачылдарының ады дивизиаларын Кореяның үдөп үндүрү турары (4 арын).

Кыдат Улус Республикада (4 арын).

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

Профэвилелдер организацияларының ажылын бедик деңгелче

Совет профэвилелдери — кижизидген, сыйры каттыжымшыкынын, башталгыч болгаш ажил-агылы чоруктуу школаны, коммунисттик школаны болур. Олар болза, коммунисттик партиянын ууртугалымын ажилчы чоннарыны калба массаларын социалисттик үстүрүчү бүдүрүгө планнарын долдур болгаш ажил күүсөдиринче, көдө ажил-агылың бүгү адырларың улам ылайык кедүрүшүңү дөп демселече соруу киришиниң мобилизация турарлар.

Эрткен чылдың төңүзүңде бистин областың профэвилелдер организацияларының өтчөттөрү болгаш сонгулаалары болуп эрткениң. Профэвилелчи массалар боттарының организацияларының ажылынын чедикшиңеринга өт чөтө сонгулаалык хуралдарга демделген эрткениң. Областа профэвилелдериниң бүгү-ле кудуктуу организациялары моон сонгаар-даа партия организацияларының дайынчы дузалакчылары болунар, ажил-агылың болгаш култураның туудушкунуңарыга олар боттарының ролун өстүрүшкөн дээр дугайында профэвилелчи массаларың сагыш салымшыкынын өтчөт-сонгулаалык кампания үстүңде улам төдөргөй-биле илдерээ. Профэвилелдер келжигинери областың профэвилелдер организацияларының организаци болгаш кижизидиңи ажилдарының өрөткөшүндө улуз чөптөстөр үрдүкчүлүккө турарын шүгүңчүлөдүн болгаш бот-шүгүңчүлөдүн аргамы-биле чугаалакың көргөшөр.

Профэвилелдериниң дыка хөй чер-чер организациялары социалисттик чарышты дыка эренгей-биле организастап, үстүрүчү болгаш көдө ажил-агылың мурнакчыларының дүрүлгүлөрүн ханын-биле өрөшкөн көрбөй, ону амыдыралга шилдөөр талазы-биле боттук ажилдар чорутпай турарлар. Бичаарга профэвилелдериниң чамдык кудуктуу организацияларының, райкомнарының ажылынга областың профэвилелдер обкомнарының практиктик дузалакчысы өкжижөөй турар фактылар илдерөө.

Оларның дигир организацик ажилдары, ажилга практиктик ууртугалык кол туруузуңда-ла эренгей шиптирлер болгаш бижиме айтымшыкынын үндүрер-биле кызыгаратымын турар. Көдө ажил-агылы болгаш белектер организациның ажилдарының профэвилел обкомун көдө ажил-агылы култураларының дүжүдүн бедир дөп, мал ажилының продукттарын бүдүрерин күдөр дөп, техниканы бүдүрүчүлүккө-биле ажилдар дөп демселди эки башкарып-пай турар. Амгы үеде Чааана болгаш Балгаан МТС-теринде күш-ажылың сагыла чуруму дөдөн кошмак. Оң түңгөндө олар тракторлар септелгенинги планын ам-даа күстөткөшөр. Чөөп-Хемчик районуң барык-ла бүгү профэвилелдер организацияларының ажилы дыка сандаргай байлаа, олар улус ажил-агылыңың хөгжүдөүсүн кол соруугаларын шиптирлериниң айттырларындан хоорук ажилдап турарлар. Профэвилел келжигинериң ортуңда култура-массала болгаш кижизидген ажилдар өнө көшкөк тургустунган. Партия райком районуң бүгү профэвилелдер организацияларының ажылыңга боттук ууртугалык хандырынын орунуга, харын бодунуң аппаратында профэвилел ажилын беиз сандарың алган турар. Райкомунуң ажилдары профэвилел ажилын чедир үнөлөп көрбөй, боттары профэвилелди келжигин дашырларың беиз чөгүрү үстүңде төлөвөй келгенер.

Профэвилелдер организацияларының ажилыга партияны ууртугалык өкжижөөй айттырларың СЭКП-нің Чаа-Хал районуң база-ла сонугагай келгее. Районда профэвилелдер организацияларының ажилыңга улуз чөптөстөр эрткен чылдың СЭКП обкомунун бюрократ-ла, профэвилелдер организацияларының өтчөт-сонгулаалык хуралдары-даа өлөткөн болгаш чөптөстөр ууртугалык хуралдарга чөптөстөрүңү дөп демселече соруу киришиниң мобилизация турарлар.

Коллективтик керөөлөр болза, бүдүрүгө нияти ажилды өкжижөөй чөгүрүлөтүр. Профэвилелдер организациялары 1955 чылда коллективтик керөөлөрүн ууртугалык көдүрер, керөөдө айтыңган үдөүлөдөрүн чөгүрү үстүңде мааныла боттандыры дөп харысагыны бедир, өң күстөдөдүн контролдарыңга профэвилел активин калбаа-биле ажилдар херек.

Областың профэвилелдер организациялары боттарының ажилын доктаамак өкжижөөй сайыратпашыңа, ажил-агылы, култура тургузушкунуңга улам мобилизациячкы ролун көргүзүшөр.

СЭКП обкомунун Пленумунун дугайында информастыг дыйнады

Апрель 4-те СЭКП обкомунун V Пленуму болуп эрткен.

«Мал ажилыңны продуктуларын бүдүрерин көүдөлдү дугайында» СЭКП ТК-ның январь Пленумунун доктаалын күстөй талазы-биле хемчеглер дугайында СЭКП обкомунун секретары эш Резниченкон илеткелди Пленум дыйнаа болгаш чугаалакың көргөн.

Илетке талазы-биле СЭКП-нің Бай-Талга районуң секретары эш Доржу, СЭКП-нің Чаа-Хал районуң секретары эш Берзи, СЭКП-нің Танды районуң секретары эш Зайцев, Бин-Хем райкүүсөккүнүң даргазы эш Хорлуг-оол, Кызыл

Тываның ажилчы чоннарының тайбыңче күзөл соруу Дайын күзөвөин турар бис

Тываның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кийгырымың азынган ат салымшыкынын чырының холбаштырган өлпөтребөкөвүнүн төп аппаратынын ажилдарының коллективтиң нияти хуралы политиктик улуз кедүрүшкунуң байдалыңга эрткен.

Өлпөтребөкөвүнүн баштаар чериниң даргазы эш Агапов илеткел кылган. Ук хуралга эштер Никитин, Бабкина, Прокопенко, Торжук болгаш өкөкө-даа санаа бергенер. Хуралга санаа берген кижилер бүгү атомунуң дайынның белекелдиге ууру Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кийгырымың чамгыс өп-сеткилдик дөткөн, боттарының бүгү-ле күженишиниңер тайбының чаагай херөөңге салырын меделгөөнер.

Эш Бабкинаң чугаалааны болза:

— Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлели-

Делегейге быжыг тайбың дөп

Бо чылдың жарт 4-те көжөөкүнүң 5 шапта Областың култура эргелегениң типотрафияның ажилың, албан-аалкчыларының хуралы болган. Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кийгырымың азынган ат салымшыкынын дугайында илеткелди партия Кызыл хоорай комитетиниң төлөөсү эш Поляков кылган.

Типотрафияның директору эш Бергер сөс ап чүве чугаалаан, Кийгырымың чамгыс өп-сеткилдик дөткөн, боттарының аттарын салымчы коллективтиң бүгү келжигинери кийгырган. Хуралга санаа берген өрүкчү Гуркованың чугаалааны болза:

— Казан Германиянын башкостери бистин чуртувуче халкыңа холбаштыр мөң ашаа болган 3 оодарың дайыңга баргаш бедир эң келбөөң. Мен үш чаш уургаларым-биле артып калган мен, Импералистер ам база катап ханың дайынны кысырыңга белекелеш турарым.

Механизаторларын хүлээлгези

Чааана. (Телефон-биле). Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кийгырымың азынган ат салымшыкынын областың бүгү черлеринде политиктик улуз кедүрүшкунуң куде кабырып турар. Чааана МТС-тин механизаторларының апрель 3-те болган хуралыңа сөс ап чүве чугаалаан кижилер Гөрөн чуртуңуң күчү шыдамын улам бижыдарың, чонун чаагай амыдыралын чечектедирериниң херөөңге бедик патриотук чорун илдерип турган.

МТС чакы хову ажилыңга белекелдиге дооскан, трактор бригадалары колхозтарын шөл тургаларыңче үнөргө бедик. «Коммунистиче орук» колхозка барып

Дайынны тайбың типлээр

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Кел-Чыраада уугаттыр каттышкан Ленин атул колхозтун төүңге Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кийгырымың азынган ат салымшыкыныңа холбаштырган хөй кижилер илеткелди хурал бедик кедүрүшкунуң эрткен. Райкүүсөккүнүң секретары эш Павунук илеткелдиң сонга сөс ап чүве чугаалаан колхозчу бүгү атомунуң хымдыкы дайынны белекелдиге америк-аңгы агрессорларга ууру килени илдерип турган.

Колхозчу суурду чуртталганын, бүдүрүгө болгаш култура-амыдыралың чаз-чаа туугалары кабырып турарын бызаачы эш Тоскавай илеткешпашаа, бо чылдың дыка хөй туугалар нежежериң чугаалаан. Ажилчы кижилерниң чогадыкчы күжү-биле тургустунган култураның ууртугаларың, делегейге халаптыг дайынны

КОЛХОЗЧУЛАРЫНЫҢ УНУ

Барымы-Хемчик районда «Совет Тываның 5 чылы» колхозтун келжигинери атомунуң дайынның амылыңга ууру Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кийгырымың азынган боттарының аттарын бир өп-сеткил-биле салып турарлар. Баштайгы болган хуралга беиз 315 кижилер аттарын салганар.

— Бо чылдың тарылгазыңга херектөөр 8 аядамынны, 44 илирлерин септөөн дарган холум-биле атомунуң дайыңга ууру

УРУГАРГА ААС-КЕЖИК ДЭЭШ

Мөң профессия башкы. Ол дөргө чөткөлдү өзүп орак бичи хамаатыларын коммунисттик тургузуучулар кылдыр белекел, кижилер улуз хүндүкөлдү профессия болур. Мен моң мурнуңда чылдарда башкалар чораша, ам Кызылдың башкы институтунда өрөшкөн турар мен.

А бистин сөс чурттуң бичи уругалары аас-кежикти, чырыкылыг делгем орукта. Коммунисттик партия, Совет чазак бичи хамаатыларың калды, хөгүдү чуртталганы, өрөм билгид чедип алыры дөп үргүчү сагыш салып турар.

Атомунуң дайынны белекел турар дай-

ССРЭ-нің Министрлер Чөвүлелинде

Дреденниң чурук галереясының (уран чуруктар делгөн бажы) Совет Эвилелинде чылдар чуруктарының дугайында айттыртың ССРЭ-нің Министрлер Чөвүлели чугаалакың көргөн. Ада-чурттуң Улуз дайынның үстүңде, Германияның девискөөринге туучушкунуң болуп турда, дреден галереясыңга чылдың классиктик уран-чуруктарың делегейге укур-дузалык канчалар-даа аажок үнөлг болуп турар чуруктарың совет шиптирлер көмүрлөп алган болгаш Совет Эвилелиңче сагарту өкжөлгөн.

Совет болгаш герман улустарың азынган найыраалык харызааларың быжыгар болгаш улам хөгүдөр сорулга-биле база Герман Демократтык Республика тайбының болгаш улустар азынган найыраалык политикамың шычы чорудуп, немец улустук култураның болгаш уран-чүдүдүн камгалап база хөгүдүп, тайбынга ынак болгаш демократтык эгелерге Германияны катап каттыжымшыкынын дөп демселешти турарын санап көрүшпаш, дреден галереясыңга Совет Эвилелинде шыгыатынып чылдар ол хамык чуруктарың Герман Демократтык Республиканың чазанга шилдиги бөр шиптирлериниң ССРЭ-нің Министрлер Чөвүлели үндүрер. Совет Эвилелиниң чазанга болгаш Герман Демократтык Республиканың чазанга азынган болгаш чугаалакчылыгының түнөлгөдө бо шиптирлер хүлөп алыңган.

Дреден галереясының 750 хире чуруктары Совет Эвилелинде кадалганын биле турар, оларның хөй классиктик улуз уран-чуруктарың улугери, нияти кижилер-делгелдиги уран-чечен култураның өрнөктерин болуп турар.

ССРЭ-нің Министрлер Чөвүлелиниң доктаалын барымдалаш Герман Демократтык Республиканың чазанга шилдиги бөр чуруктарың азынган мындыг чуруктар бар:

Катап төртүңүшкүн үе-шанын итальяны уран-чуруктарың чогаалдары: Рафаэль — «Сикстинская мадонна», Тициан — «Данаиды кесаря», Лавиния уруулу чурук, «Бичи урууга болгаш дөп кулдууларың Мария», «Ах хептиг херөөңнениң чурук», «Пальма ылай бүтүрү туткан эр кижиниң чурук»;

Вероника — «Мадона Буччиния өгүлөң-биле», «Редд өлдөө», «Христос болгаш сотник», «Моисейниң тып алышыңы», «Милосердний самаритянин», «Христос Эммауста», «Воскресение», «Александр Потеряниң чурук», Джорджо — «Уду чылдар Венера», Тинторетто — «Михаил Архангелдин Азариле туучушкуну», «Арсинониң хостагы», «Шах эртерин ойнап турар херөөңнениң», «Бажымыңда херөөңнениң чурук», «Ырған болгаш анык келжигин чурук»; Мантенья — «Елизавета болгаш бичи Иоан-биле ымыктыг өгүлөң»; Питрарико — «Болдуң чурук»; Антониелло Да Мессия — «Идыктыг Себастьянның хылыңчелешкини»; Боттичелли — «Идыктыг Зиновианың амыдыралыңда дөп сценалар»; Корреджо — «Идыктыг дөт», «Идыктыг Франциско-биле Мадонна», «Идыктыг Себастьян-биле Мадонна», «Идыктыг Георгий-биле Мадонна» болгаш өкөкө.

Испан уран-чуруктарың чогаалдары: Веласкес — «Хуан Матеусчү чурук», Сан-Йго орденниң ашактыг чурук», «Граф Олварестин чурук»; Сурбаран — «Идыктыг Бонавентура»; Рабера —

Көдө ажил-агылы механизациязының училищезинге хүлөп алышыкын

Апрель 1-ден эгелеч чурттуң көдө ажил-агылы механизациязының училищелеринге өрөнникчилерин элчеглиг хүлөп алышыкыңар эгелөөң. Ол өрөңдөлгө черлери 17 харан өрү азынган хамаатылар, дүртүң өүгүр ортумак школаның 7-ден өзөөш зөөс классларын доосканын хүлөп алыр. Бирги элчегли машина-трактор станцияларың болгаш совхозтарын шүбөкөкү өүгүр чорукта колхозчуларын, МТС-тер болгаш совхозтар ажилчыларыңн хүлөп алыр.

Өрөнникчилериниң нияти чуртталга черлери-биле, халас аш-чөм болгаш илдеп-биле хандырып турар. Он аңгыда олар айла 260 рубль хемчөлдүг степендиги база ап турарлар.

Көдө ажил-агылы болгаш Совхозтар министрелериңа училищелерге чоруктан боттарының ажилдарының ажил төлөвирин ажилдап турган черлериң ап турган шалың тарифин өүгүр артырар эрген оларга тываскан.

Училищелерге өрөнникчилерин хуусааы — 1 чыл. Ол үениң дүргүзүңдө өрөнникчилер илеткелди тракторларга, комбайнларга болгаш көдө ажил-агылың өкө-даа машиналарыңа ажилдарың-биле белекел калбаа профилдиги трактор машинистиниң тускай эртемни шиптөөдүн алырлар. Өрөнникчилер мал ажилыңны ажилдарыңга хөй күш үнөр ажилдарың механизаторларын талзы-биле эргөжөк чүтүгө билгилерин болгаш практиктик чамдыкларың база өкөкө-септелге херөө билди алырлар.

Бүгү өрөңдөлгө черлеринге 150 муң ажил кижини хүлөп алган турар. Бо санаа 51 муң трактористтерни кур болгаш куруккан черлерге белекел бөр.

Училищелерге хүлөп алышыкыңар апрелдин дүргүзүңга чорутпуган турар. (СЭТА).

Семинар болуп эрткен

Чөөтө СЭКП обком районуң азынган болгаш Кызыл хоорайның партия комитеттериниң органдарының ажилдарыңн 8 хонук хуусаалык семинар эрткен. Семинарны кижизикчилер Совет Эвилелиниң даштык политикамың дугайында, партия хуралдарын эрттирерин болгаш ону белекелерин дугайында, СЭКП ТК-ның сентябрь, февраль-март, июнь, январь Пленумнарының шиптирлериниң күстөдөр талазы-биле партия организацияларының сорулгаларың дугайында илеткелдери болган лекцияларың дыйналар.

Чоннун кадыкшылы дээш сагыш салыышкынны күштелдирер

Область төвү—Бизил хоорайнын полиглиниализмиз дээш эмнориниң салбыры бар, мында колдуунда-ла дээш артеминг болгаш мергежилгит, үр чыгдарда ажылдап келген эмчи калдар болгаш турар. Олар эң-не нарын болгаш харысалгалыг операцияларын кылгып турар.

Хирургия салбырын таарымчалыг тургускан. Аарыг кижилерни хүлээн алырының, чыгырып эмнориниң болгаш операция чыгырып өрөөдери бар. Оларнын ишти арыг-шевер, чымыг, чырык, өрөөдери бус-биле чымыл, чымыг, соок сүт-лөр белеп турар. Аарыг кижилерни ийкеп, орун-дөжөк-биле бурга хандырган. Оларга эмчи-кеми эки тургускан болгаш мында яным-бүрү чечирни кылгып турар.

Аарыг кижилерге аяк-сава бүрүн четчир. Хирургия салбырында чутга Бизил хоорайнын ажалчы чону эмнедип турар өвөс, харын областын эң ирак черлери — Гожу, Тере-Хал, Мөнгүн-Тайга болгаш өске-даа черлерден колхозчу тараачынар чедип көзөп, кестирбишкан эмнедип алган эмчи-кадык чанын, оларнын ажалдыкчыларына өрөөн сеткилин илередиң, партия болгаш чазакка ханы мыакшылын, өөрүшкүдөлиң чедирип турар.

Од салбырын ажалдыкчылары чоңа эзелек, чымчак, дынчангыр болуп, чогуу үзөндө эмчилик дузламчынын дилээз, эң мылгыш ирак черлерин кижилерни укар-чүтүлдү транспорту-биле саат чок хандырып турар. Бир өвөс оруу аныг болгаш таарымчалыг болза, автомашиналар-биле хандырып турар. Ажалдыкчыларын аразында кол эмчи эш М. Шайаев, кезер эмчи эш Л. Валуевка чоңуң белик хүндүткелин чаалап алган.

Оң-биле черелештир ниети полиглиниализм ажалдыкка четтестери чугаалаары түзөңгит, мында чүтгө хирургиянын салбыры бар өвөс, өске-даа яным-бүрү аарыгларын талам-биле дыкка хей кижилер эмнедип турар.

Чүд дээрге, эмнелгенин иштиле ажалдыкчы өвөс чоруктуң бар болуп турары-биле мында аарыг болгаш аарыгдан сегип турар кижилерге багыт сагыш салган турарының барыдаалары бар. Оруннар ча-

мында тумбокалар өвөш, шид стаган нар, шопуластар чалышпес, оок учурундан аарыг кижилер чеменинде маңажыр чоруктар бар.

Аарыг кижилерни үргүчү хайгаарал турар санитаркаларнын харысага чогуңдан чунар черлер, арыглатынар чер арыг-шевер өвөс. Санитаркалар турар элтер Бочурина, Пискунова, Белогриуева олар аарыг кижилерге эзелек өвөс, оларнын таарымча чок өстөр-биле чугаалаар, оон дөңдөөргө аарыг үдөс аразында ирээр, шижөөн үлдүрер, өа кижилерниң орун-ажың сава басың олурар, аякка тоорук казыр, дакпылар чоруктар бар болуп турар.

Аарыг уаууса хеп берип турар черини ажалдыкчымы эш Меркулова кончук багай ажалдап турар, чүд дээрге, көзөндө келген чамдык аарыг кижилерни хүлээн алгаш, оларны содуваан хиринг оруннарга хезэр чыгырып каар ийкеп, чүтүлүмдө ак-хептерин оларга келтирип турган чүд-лөр турган. Оларын эзелек өвөс көрүп, кончук чоруктары бар.

Эмнелге черинде аарыг кижилер кончук хей, мындыг болза-даа оларнын көйө кезин аарыгдан сегип турар. Иччаарга олар кончук чалгаарал турар. Оларды номчуру мөн денер, соауныр чок. Мында-лаа бир «Шын», бир «Тувинская правда» соаунар четкилеп келгилер, а оларын кымна баштап алган болур, оон соода чиде бөөр. Эмнелге черинде хана содуң ийкеп турар. Ол эмнелге коллективниң ажалдыкчыларына политинформация, лекция, беседа согулда эртен соода шуут чорбастаан. Бесүү агитация, мылгыш көрүт-лүг самбыраң чок болуп турар.

Оң-биле черелештир область төвүнүн эмнелге черлери хелемечилиг болуру улау жүрүдүмдөк. Илалтыг көзөндө элээр турар өрүс өсүтү билбес кижилер боттарынын аарымың талам-биле эмнелге чедирип-биле чугаалап берип шыдаас, азы эмнелерин түмелериң, эмнелгениң, чүрүмнүн сагынын билбей бар таарымчалар кончук хей болуп турар. Бо талам-биле областың кадык камгалла кылган өөрөнип көөр чорук чутула.

Н. ЛОПСАН.

Школячыларнын боп-тывынгыр уран-чүүл көрүлдөзи

Март айның 25—26 хүннереде Барым-Хемчик районун Бизил-Мажаалы сууруну куулура бажыныга район школячыларнын боп-тывынгыр уран-чүүл бөлүмнүнүн көрүлдөзи болуп эрктен. Байы-лаа школячыларнын көрүлдөзи хей-нүч ирлары-биле болгаш ий-чангыс кижилерин күөсөдир програмалары-биле көчүт байла болгулаан. Маала Шекпээр школячыларнын ниети бир коллективниң ирлары кончук солун болган. Базы Бизил-Мажаалы ортумак школячыларнын таңды бөгүмүнү киржикчилериниң көрүсүсөни «Хүрөш», «Аймактар» деп таңдылары күөсөтөниң, Хөдөөлөң 7 чыл школячыларнын өөрөңкчилери Делгер-оол, Чолураа эл-риниң хөмөйи болгаш каргыраамы баз-оол-ла школячыл өөрөңкчилер Макар-оолду

эзөөн каш тыва аялгаларын бызаанчыга күөсөтөниң көрүчүлөр мактаанар.

Ол мынша уран-чүүл көрүлдөзүнүн мармыдазында элээр хей школячылар чазак, кирүү, дээрал кылган кылмылдар чыгарып. Маала Бизил-Мажаалы школячыларнын өөрөңкчилер Колду-оолду «Колхоз кадыкчымы» деп чүрү, Шекпээр школячыларнын өөрөңкчилериниң «Шекпээр келер үлө» деп чаз сурунуң сайыралынын дугайында чүдүлери кончук шеер, чараш болгулаан.

Көрүлдөңи ниети түнеленде бирги черин Шекпээр школячыларнын уран-чүүл бөлүмү алган, олар эрктетип белек шаг налдырып болгаш оларнын дээр киржикчилери ВЛКСМ обкомунун Хүндүлүг бижини-биле шаңнаткан.

А. ДОПЧАА.

рынын бугаар 150 муң анык патриоттар Сабарыде, Бахаттаңда, Уралда, Но-вольскениң районнарында барып, кур черлерин шижээдип алыры дээш ле-межеш турарларын хурөөленде киргенер. Күрүнө эрктен чымыл дур-гуунада кур черлерге 100 муң анык чаз тракторларын болгаш өске-даа хей-хей техникамын чоруктаан. Эрктен чазың чаз черлерге 124 чаз тараа совхозтарынын ажалдыкчылары баштайгы андамын ийин үлдүргөнер.

Кур черлерин шижээдип алырының эң таарымчалыг хеври болза, совхозтар болуп турары барыдаалар көргөш, партия болза, чаз районнарда ам-даа 280—300 совхозтарын тургузар деп шижириниң хүлээн алган. Эрктен чыгдарга мынша кур болгаш курдуңан черлерин шижээдип алыр талам-биле партиянын иделейтиг дузлакчымы комсомол болуп турар. Тараа бүдүргөңи калбартырының улуг фронттуңа болуңу киржалгөөн-биле тивилгениң дартаннар дөш жүнүң анык патриоттар Сибириниң болгаш Казахстан-ниң хоуларыңче чоруп турарлар.

Чымыл-на 10 миллиард пуд тарааны бүдүрери дээш, мал ажымынын продуктуларын бүдүрерин көвүдөлдөриң со-рулгазын шижирээрери дөш деңгөөлгө үш дугаар чугула үнер-дөс болза, нуку-руза тарылгаларын калбартыры болур. СЭКП ТК-ның Пленуму 1960 чылга чедир кукуруза тарымы тарышта шадерин 28 миллиондан өвөш өвөс гектарга чедир соругулаң салган.

Кукурузаның үнелгит чүүлү болза, чамгы оо култура харугда ийи соругулаң —тарааның кураалыларынын нөмөрүн болгаш кукурузаның уварыңдан эки силос алыры шижиргөөн турарында.

Кукурузаның бүтү тарыгыла, бажы-гымшымын сүт-быштак чемик туруула аныгачылыг ажаан алырга, оң борбак баштары тарааны, а ол мынша үрүмкел төвөнчөк болгаш сийластыңан увары мылга шыктыг чемин берип турар. Аныгаш ажаан алыгтан борбак баштамы сийластаан хаванарын болгаш өске-даа малдарын, ол мынша куштарын секиртирине херегелээр тараа кылдыр ажал-агытга ажалдыкчылар ужурут.

Кукуруза болуңуң чемиктиг шынар-ның талам-биле ажаа деңгөөр чүве чок. Ол болза, канчым-даа өскө култура-га бодаларга (чигир сөккээдип аныга) бир сектордан оларга деңгөө чок хей елиндилерин берип турар. Чүртүң яным-бүрү бүтү районнарыга кукуруза-ның белик дүжүттөриң өстүрүп болурун практика көрүскөн. Бизилга өзүп турар чер бүдүргөң-ле кукуруза бая өөр. Оң мыгадиг чүтүл болза, чүтгө чамдык районнарда ол бүрүн бышкан тарааны, иччаарга өске районнарда сүт-быштак чемиктиг тарааны берип турарында.

Оң-биле кады сийластыңан турар сүт-быштак чемик тарааны четче бышкан тараа мынша долу үнелгит чөм болур.

Кукуруза тарылгаларын калбартыр талам-биле бастың аргаларымыңны кайы хере уламуң дугайын эң яным-бүрү хөр-үң-калматтыг зоналарга кукурузадан белик дүжүттөр алганымын фактылары чугаалап турар. Украинада белик дүжүттөр алганымын сургалма мастерлери Марк Оберини, Мария Карнова, Пенчо Пенчев болгаш өскөлөр-даа кукуруза тарааны болгаш гектардан-на 100-тен 200 чедир болган оон-лаа хей пентерин ажаан ал турарлар. Воронеж областын Россоснак рай-онун «Ленин оруу» колхозу эрктен чы-мыл бир гектардан ортумак-биле 65 центнер кукуруза тарааны алган. Архангельск областын мурнакы колхоз-тары бир гектардан-на 500-тен 900 центнер чедир кукурузаның нөгаан мас-сазымың дүжүлүн алган. Красноярск крайын Державинский элтиг совхозу бир гектардан 368 центнер нөгаан массаны алган. Приморск крайын Буденновск районуң «Бизил партия» колхозуна

Азербайджан ССР-де

«Бузовнынефть» трестиниң нефтичилери Бузовны суурда Киров аттыг колхозка илек кажааны туларында дузлашкан. Мында автосаалдымы, асымың өрүктү, электр чырылгыламы кылган. Чурукта: Киров аттыг колхозка нефтичилериниң түлүп берген чаз кажааны. Фото Ф. Шацкостуу.

Колхозтарнын мал фермаларында Малчынар чүткүлдүг ажалдап турар

ТЭОЛ. (Телефон-биле). Бай-Тайга рай-онда Молотов аттыг көдө ажал-агыт ар-телинде Кара-Халде мал ферманынын ажалдыкчылары СЭКП Топ Комитетиниң январь Пленумунун төөгүлүг доктаамы чедипкиниң боттадырымында төдөргай хүдөөгөлери алган, чүткүлдүг ажалдап турар. Амыг үдөс фермада 7 муң баш мал бар, артыл бүдүргөңгө хөгжүдериңиз беш чыл планында ол ферманын талам-биле мады 1960 чылга 15 муң баш чедир өстүрери көрүңүң турар.

Малын өсери эки ажаалда хайгаарал-дан, оң чаз төлүн чыгыр чок дорукту-руп алырыңдан хамаражыр. Бо талам-биле ферманын ажалдыкчылары 1955 чылда элээр боттуг кемчел-дери кылган өгөлөөн. Тулугта маш бүрүн бөлөстөгилер, шээр малга 11, чүс илек кирер 1 кажааларын кылган алырыңга 30 илек ажалдап турар. Мал чеминге 25 гектар суламы тарымы, эрктен чымыл са-гон шадеринге немей 500 хеке гектарын чаз чөмөри бөлөктөп ал турар.

Кара-Халдун мал фермамыда шулту 60 киши ажалдап турар. Тулуг мыкы, мал беш чыл планында ол ферманын талам-биле мады 1960 чылга 15 муң баш чедир өстүрери көрүңүң турар.

Чаз-Хал районун Молотов аттыг көдө ажал-агыт артелинде сүт-бараан ферма-мын ажал-ишчилери мадым чаш төлүн «еди камгалал алыр болгаш продукту-лун белик талам-биле кемчелерин аш гурарлар.

Фермамың 415 төртүр ийөөндө 53 илек төрөөн, бызаалары менди доруктуп турар болгаш 33 инекти бызаалыңдан чар-ын саан өгөлөөн, Төрөөн инектерге немай-де эки шынарың чөмөриңн хүй профитин тургуссаан.

Эки шынарың чөмөриңн профит бугаар илек бүдүргөңгө хүнде 10 килограмм көк сөгөн, 3 килограмм сикөтү, 3 кило-грамм хөлүксалыг чөмөриңн немайде кыл-дыр берип, ажаалда суггарыламы эки-жүткөңнүн түнеленде инвестор дык хей сүттү берип турар. Чизээ, дуркулгалыг саалчым эш Чодалгың чаз турар илестери эрктен чымыл хүнде 7—8 литр сүт берип турган болза, ам 18—20 литр сүттү берип турар.

Зоотехник эш Дольский фермага үргүчү берип, шижириниң мадымын баш санын өстүрер болгаш оң продуктулуңуң бели-дер дугайында кемчелерин саалчылар ор-тулга үргүчү тайылырлап, болуңуң практикамың дачмып берип турар. Саал-чыларын саган сүтүн шын кемчелер талам-биле ферманың үчүтүңи эш Бизил-оол эки ажалдап турар.

Сүт саалдазын көвүдөдир дээш

САРЫГ-СЕН. (Телефон-биле). Таңды рай-онда «Революциянын чалыммы» болгаш Жилөө аттыг колхозтарын мадымын чөмөлдү хуралымы кылгырыны Баа-Хем районын деткип, колхозчу мадымын улам бөлөктөс төдөргай хүдөөгөлери ал турар. Воронцов аттыг колхозтуң сүт-бараан фермамын ажалдыкчылары апрель 2-ле болган хуралыма кылгырыңы тайышкан. Фермада бо чымыл төртүр 78 илек

бар, апрель 2-ге чедир 8 илек төрөөн, оларын бызааларыңдан чарын саарын өрөөдип өгөлөөн. Саалчын Баранова эрктен чымыл 10 инектериниң бирөөнүн-ле 950 литр сүт алган, а СЭКП Топ Комитетиниң январь Пленумунун доктаамыга куш-ажыкчы улам сөрүк кирген ол саалчым бо чымыл болуңда быжылаан илек бүдүргөңдө 1100 литрден өрү сүттү өскө алырың илередиң турар.

Оң миллиард пуд тараа дөш деңгөө — бүтү уауусуң хөрө. Тарааның ниети чымылдарын 10 миллиард пуд хемчөөлгө көвүдөдирин чедип алгаш бастың чүрү-сү тарама бүтү херегелери бүрүн хандырып, амыгмылаң-даа күчүлүг су-руламыларын тургузуп, даштык чурттар биле садымын калбартып, оон-биле кады мал ажал-агытмыла 4 миллиард анык пуд тарааны бая оон аныга дыкка хей санымын шижирдиңи, амыгтары болгаш яным-бүрү калыңаңан хөлүкчө чөмөриң үндүрүп бөө. Мал ажымы болуңуң хөг-жүдөңгө тургузугу суруну амы, иччаанга ол белик продуктулуг болгаш белик барынын болу бөрү, бистин уау-зууусуң аш-чөмгө болгаш үлөтүрүң — чиг-өткө херегелериң хандырымыңа херегелээр эрктөк чугула санымы мал ажымынын продуктуларын чүрө азыр-деп СЭКП ТК-ның Пленумунун доктаамыда айтып турар.

Бастың чүртүң ажалчы чөмөриң партиянын ажалдап кылган тараа бү-дүрерин көвүдөлдөриң болгаш ажаа үндөңгөң, мал ажымынын продуктула-рын бүдүрерин көвүдөлдөриң программаны алдарымы-биле күөсөлдөриң илгит чүткүлдүң, шижириниң көрүңүң тур-рарлар. Эр, херегөөн колхозчулар, МТС-тер болгаш совхозтар ажалдыкчылары партиянын шижирлеринге чымыл-на 10 миллиард пуд тарааны адыр дөш чөмөриң калбартыры-биле харымыл турарлар. Чарышка миллион миллион кижилер кирип турарлар. Бүтү уауусуң бо улуг шижирчилик болза, Совет Эм-нелгениң Коммунист партиямың Топ Комитетиниң январь Пленумунун төөгү-лүг доктаамы ажалдыкка чедипкиниң боттадырымын үндөңи болур.

В. ПОЛЯНОВ.

Казак Васильевичиниң божуткан шилдери

Эртин районунуң Сарыг-Булуң суурда чөм аймак сатар № 2 магазинге шөддүй өртүжө ажал курут шилдер калбарылар чүктөп алган оң хире харымы оң чүтүңүң аарыңдан бажылары ирбайымын кирип келген. Ол шөддүйн шыла кырыңга көч-чүг салып кааш, хаваалда дөриң төнүңүң чөтп-биле чөткөш, «Фу, элиң!» ош турмак бейдал-биле чугаалаан:

— Эш садымы! Бо шилдериң хүлөөн алгаш, оң өртөөңө арагадан чорударын Казак Васильевич Шилдер дугайы-дыр.

Салгымы Саңчаа оолдун дачмыткан дузламды ийдиңгырың-биле хүлөөн алган. Ол өскө кижилер-биле садымын турган боду ара соксааш, дөш оолчө эзелек кылдыр көргөш айтырган.

— Чөшө санымы шилдериң, думмакың! — Чөшө бир. Иччаарга ам-даа ийи бо хүрени элээр меп—дөш оол шөддүйн алгаш үнө халсаң. Садымын шилдериң са-нан турар аразында ол ийи дугаар «чүк-тү» бая өгөлөөн. Дынчангыр салгымы Саңчаа Казак Васильевичиниң шилдериңн хүлөөн адыр дөш келген кижилерин-даа хереке албаан. Иччаарга оң оошү чөп. Чүтгө дээрге Казак Васильевич, бир талам-ды, райло даргазы, ийиде, ол, садыга орулга кирир талам-биле районун ийитине эң ховар дөш кижилериниң бирөөн.

Салгымы ол хире хей орулга кийер кижини салгымы бүрүгү хүндүлөөс арга

БИЧИИ ФЕЛЬЕТОН

Чөк. Казак Васильевич айда алган шилдер өвөш өвөс арагайы ийип, бир шил спирт орулга чөмөргө-ле шилдериң үргүчү ош-ла менди дугаалар турар.

Удаткан чөк болганда бичин өң өсөлүгү 21 шилди элээр: «Шунту алдан үш шил чүвө өвөсө» дийер. Садымы шил-дериңн өртөөн самбыраң каш баян шык-кылаар калкаш, чугаалаан:

— 56 рубль 70 копеек-тир, думмакың. Райно даргазымың айбычымы оол бир шил спиртин алгаш, алаамын чоруктап. Ол чоруй баары билек салгыда турган кижилер Эртин районунуң даргазы К. В. Ханжаалытын дугайы аразында чугаала-м берген. Ол пактаар-даа болза ажалымын ишкениме, «хөлүң часпас» дийер. Казак Васильевич ажаады калдарга каржи, оларын ажал ажалдырымыңа төмөчк чөк, а кажан чүстү чөгөлөңканде илээр: элтиг эелдөө-лаа кончук болуп, чугаа соду үлү кедир. Иччаарга ол өсөлүгү үдө чөгүтүр чөмөргө «делгалымка» соода садыг ажалдыкчыларыңа эзелек аларган болгаш араганы ийери база «чүрүмчөөн».

Арага-биле аныктөшкөн соода Казак Васильевичиниң семне чагайың-лаа кончук аларган. Иччаа-даа эрктен Казак Василь-евичиниң алкогольниңн орутуңче кире бергенин билбей чорутуу чарыкчың.

С. САРЫГ.

Областа аң өстүрүлгөзи

Тыва областың калбак дөңгөң тайга-лары яным-бүрү аялар-биле калчаар-даа ажал болбай. Бистин эрес-дигин аныч-дарымы чыл бүрүлө хей-хей өлүктү күрөөңө кирип турар. Бистин область аныкыр ажалын мөш соңгаар сайыра-дырыңа чүртүң ажаар бойдузу дыкка таарымчалыг.

Мону барыкылааш, область 1950 чылдан эгелер Тывага чөм турган аялар-ны өскөп, оларны өстүрер ажал өгөлөөн. Баа-Хем районунуң девиссарында Бүрөк-Хем уюнда салган Сибирь норкасы (оларын 200-тү элээр салган турган) өсөлүгү чымыл дакка өскөн. Иччаарга оларын областың өскө районнарыга са-лыры-биле ам үдө бөлөктөл ажалдыкчы чорутулуңу турар.

1952 чылда Баргуниниң кара киште-риңин ийи чүстү Таңды районунуң тайгаларыңа элээр салган. Эрктен чы-дыгы чорутуңан хыналдадан алырга ол киште чаз чөтө таарым, аки өзүп турар. Оларын ийи-үш чыл болгаш анык болур арга бар. Эрктен чымыл күзүңүң Алтайнын «сулгу төлөүт-диги» дээр динин Таңды районунуң девиссарында Балгалымын халдырыңа элээр салган. Оларын дыкка үргөң өүдөлдө болганын хыналда көрүскөн.

Бо ажалдыкчы кады бистин областың калхозтарында көңүлчөккө кара кештиг азырал дилгилерин болгаш тоолбайларын азырал ажал өгөлөөн. Колхозтарга азырал аң өстүрер чөмү улуг ужу-дузлам. Илалтыг колхозтарын ийитини мадымын баш санын өстүр-ер

ринге дыкка алыгит болуп турар. Ол дугайында мындыг хижестерин көрүт-сөргө-ле четчир. Бир өвөс байы бир колхоз бирги сорттуң мөдүңилчөк кара дилга-лыни кешип дузалаң болза, ол колхозту 30 килограмм элти болгаш үш алымы күрөөңө дуздарыңдан ховар. Тоолбай чөгүң 250 граммны дузалаң колхозту бир килограмм хей дүгүн дузалаң кыл-дыр санаар.

Эки-тураның анымы өвөлөгөңиң дилги азыраар фермамы Таңды районда Чагытай хөдүң чөгүңдө тургускан. Ол фермамы эң баштай организастап турга ажаа чүтгө беш санымы дилги турган болза, оларын баш санымы үдө каш кылап көвүдөң. Ол ферма болуңуң баштайгы өлүг күрөөңө эрктен чымыл күзүңүң-де кирген болгаш хей оруламы алган.

Баа-Хем районунуң чамдык колхозтары бөттарынын дилги азыраар чөмөриңн тургузуп эгелөөн болгаш ол ажалдык үр-түңдөлдө болуп турар.

Новосибирск областың Черепаново аң азыраар совхозтуң өстүрүп турары «ишкеш» дээр усаамың тоолбайларын-дан болук тоолбайларын Сүт-Халде өс-түрүп өгөлөөн. Ол районунуң «Сталитын оруу» колхозу болгаш базы Киров аттыг, Жилөө аттыг колхозтары тоолбай азыраар фермаларын тургускан. Бо чугула ажал-дык областың өскө-ла районнарыңа массадым-биле эгелээр талам-биле колхозтар баштаар черлери болгаш яңдө ажал-агыт органдары боттуг кемчелерин адыры чугула.

В. ДОРНУ.

Колхозта механвизасташкын

«Коммунисте орк» колхоз хей күш үнөр ажалдык механвизастап турар. Электростанциянын тулугу дөвүн ажалдагы киргеш, пилораманы тургус-кан. Пилорама хүнде 30—40 чудуктары дилги, яным-бүрү хемчөөдиг 150—200 мадымы тулугта берип турар.

Колхоз хей киргилдиги, илек саалла-ны болгаш шынарың бо чымыл механ-визастарының бөлөктөл ажалын чорутуп турар.

М. ООЛЧУНАЯ,

Чөөн-Хемчик район.

Солун киноларын көргүзүп турар

Көдө чоңуң ортуңуңа кино көргүзү-лериң өңкөңдөп, ажалчы чоңуң кул-турдуг негелдерин үлөктө чөккө ханды-р талам-биле Бизил районуң «Совет Тыва» колхозунда кино мөлөңгит эш Ежи-дильков эр-сеткилдиг ажалдап турар.

Совет артемин болгаш өдө ажал-дыктын мурнакы дуркулгаларын чуга-

лап турар документалдыг кино чурттар-ны колхозчу чоңа көргүзүп турар. Эш Ежи-дильков кино болгаш урулгар бажы-нарымын дуруткучулары-биле үргү-чү харылашпал турган урулгар санымы-ларын доктаамал организастап турар.

С. ДОНДУМ.

Столовая ажылы ындыг шуруп болбас

Бизил районунуң Энегес-Аксима столоваяны барымы талам районнарыме баар орутуң белири. Мынчанган, ажаа чөмөниңчилер үзү чок каап турар. Ич-чаа-даа ол столовая чөмөниңчилерин негелден хандырып турар. Бо дугайында ул столовая чыныг уаа өвөс шү-жүчүдөлиң келген.

Столованың өрөгөлчилери каш уаа салушпа. Чүтгө эрктен чымыл бениң үш ажи үгөн. Столованың ажалы мурну-кү хөвөөр өңкөңдөң. Ол, мылгыш эрктен кижин дыкка багай ажалдаан. Оң бөлөк-сүтүр чөмөриңниң шынары багай. Иччи-бүрү чөмөриңиң кылбайн, харын ийи үш хире аттыг, өвөш чөм кылгаш оң-биле кылгыларал

Венгриянын хосталганынын он чылынын байырлаашкыны

Будапештиге болган байырлыг хурал

БУДАПЕШТ, апрель 3 (СЭТА). Бүгүн Будапештин куудуна опера болган балет театрына Совет Армиянын Венгрияны хостаанынын он чыл өн холбаштыр Венгрияны Ажылчы чоннар партиязынын Топ Комитетинин, Венгр Улус Республикасынын Президиумунун, Венгр Улус Республикасынын Министрлер Чөвүлелинин болган Ада-чуртун улусчу фронтунун бүгү-венгр чөвүлелинин организация байырыг хурал болган.

Ол хуралга эрмеция, литературанын болган уран-чүдүгү өскү аялдамалары, Венгриянын улуттунун болган көзө аял-агынын мурнакчылары, көй-ниинини төлөкчилери болган өскөл-даа, а ол ыкпаш Будапештиге туур дипломаттык корпустун кезикунери база чымылганар.

Президиумда олуттары ТБ-ныц бири секретары Матнас Ракошиге баштаткан Венгриянын Ажылчы чоннар партиязынын Топ Комитетинин Политбюоунун болган Секретариатынын кезикунери, Президиум даргазы Иштван Дойбе баштаткан Венгр Улус Республикасынын Президиумунун кезикунери, чазак кезикунери, Ада-чуртун улусчу фронтунун бүгү-венгр чөвүлелинин кезикунери болган өскөл-даа эзелкенер.

ССРЭ-нин Даян Советинин Президиумунун Даргазы К. Е. Ворошилова баштаткан Совет чазактын төлөөлери, Кыдат Улус Республикасынын, Польшанын, Чехословакиянын, Герман Демократтыг Республикасынын, Румыниянын, Молд Арат Республикасынын, Болгариянын, Корей Улус-Демократтыг Республикасынын, Алаба-

ниянын Улус Республикасынын чазак төлөөлөрүнүн баштынары база президиумда олуттары эзелкенер.

Чымылганар Венгрияны Ажылчы чоннар партиязынын болган венгр чазактын улуттукчуларын, К. Е. Ворошилова баштаткан Совет чазактын төлөөлөрүн, өске-даа чурттарынын чазак төлөөлөрүн найырадыг, үргүчүлөдиг адыш часкаашкыны-биле бүт кыргына тура байырадыганар.

Венгр болган совет күрүнө гимназияны күткөн.

Венгр Улус Республикасынын Президиумунун даргазы Иштван Дойб хуралды азыктаг.

Совет Армиянын Венгрияны хостаанынын 10 чыл өнго холбаштыр илетведи Матнас Ракоши айткан, Матнас Ракошинин чугаазы димиттиг адыш часкаашкыны-биле хей удаа үзе кирип турган.

Оң соода Совет чазактын төлөөлөрүнүн баштыны К. Е. Ворошилов байыр чедирп чүве чугаалаан. К. Е. Ворошилов ийдирге көстүп келдирге зал димиттиг, үр, үзүктөл чок адыш часкаашкыны-биле утказан. К. Е. Ворошиловтун чугаазы чымылганарнын адыш часкаашкыныры-биле чангыс эвез Удаа үзе кырдырип турган. Оң соода байырлакта кыржыры-биле келген чазак төлөөлөрүнүн баштынары байыр чедиргенер.

Байырыг хуралдын соода венгр эртеринин болган А. В. Сешинковтун улуттугалы-биле орус ирмич күрүнө хоруун кыржакчыларнын концерти болган.

Парад болгаш чыскаал

БУДАПЕШТ, Совет Армиянын чуртту хостаанынын 10 чыл өн венгр улус байырыны-биле дедетлеп турар.

Төвүдүгү хүнү холбаштыр апрель 4-те Будапештин Сталин аттыг шөдүге Венгриянын Улустун армиянын кезектеринин парад болган. Эртеринин 9 шакта чазак ийдириге Венгрияны Ажылчы чоннар партиязынын Топ Комитетинин Политбюоунун кезикунери, ТБ-нын бири секретары Матнас Ракошиге башталыр, Венгр Улус Республикасынын Президиумунун даргазы Иштван Дойб, Венгр Улус Республикасынын чазак кезикунери, ССРЭ-нин Даян Советинин Президиумунун Даргазы К. Е. Ворошилова баштаткан Совет чазактын төлөөлери, Кыдат Улус Республикасынын болган улус демократиянын өске-даа чурттарынын чазак төлөөлери үнү келгенер.

Ийдириге Венгрияны Ажылчы чоннарынын 40 муң кире төлөөкчилери, дипломаттыг корпустун кезикунери, венгр болган даштык журналистер.

Венгр Улус Республикасынын Камгаал министр генерал полковник Иштван Бата Венгрияны Улустун армиянын шөдө чыскаалаг шериглерин эргез болган национал улуг байыры холбаштыр байыр чедирген.

Иштван Бата Венгрияны хосталганынын 10 чыл өн холбаштыр чүве чугаалаан, Венгрияны Ажылчы чоннар партиязынын Топ Комитетинин мурундан, венгр чазактын болган бүгү венгр улустун мурундан ол улуг Совет Эри-

делияны чазак төлөөлөрине, улус демократиянын чурттарынын чазак төлөөлөрине болган Будапештин адыш чоннарына илг байыр чедирген.

Камгаал министринин чугаазынын соода парад эгелзэн, Венгрияны Улустун армиянын кезектери, офицер училищелеринин диннакчылары, чалаг шериг, элтиг шериг, артиллерия, моторлук болган танк кезектери удаа-дарылаштыр эртин турган. Шөл кыры-биле самолёттар шүргөдөдиг эртенер.

Оң соода чыскаал эгелзэн, оң пионерлерин, аныктарын болган спортсменерин колонналары азыктаг. Оң соо-биле Венгрияны хосталганынын 10 чыл өнго алдар болдуган күш-ажылчы чарышка бири черерин алган найысалдын районнарын ажылчы чоннары чоруп орган.

Чыскаалганар ийди баары-биле эртин чыда Венгрияны Ажылчы чоннар партиязынын болган Венгрияны хостаанынын улуттукчуларына, эш К. Е. Ворошилова баштаткан Совет чазактын төлөөлөрине, улус демократиянын чурттарынын төлөөлөрине илг байыр чедирип турганар.

Будапештин ажылчы чоннарынын чыскаалы элзэн каш шак үргүчүлзэн. Алаа элзэн каш чүс-чүс муң кижил кырышкан.

Чыскаал соода орай дүңгө чедир-ле найысалдын кудумчуларына улустун байырыг сөлгүстөшкөнөр болган.

(СЭТА).

Великобританиянын Коммунистг партиязынын политиктиг комитетинин медеглели

ЛОНДОН, Великобританиянын Коммунистг партиязынын политиктиг комитет медеглел чарлаан, аныц болза, «дөрт күрүлөрүнчү эбулг чугаалаг адышкынынын чорударыча болган улустар аразынын дүшкүрүгү чорутарын кошпадырычте утказган кандыг-даа кемчелер бурганар баямга дык чугула болур ийик» деп медеглел турар.

Франциянын республика чөвүлелинин париж дугурагаларын бадылаан чорун «Барыны Германияны чепсегээрине улур демселдин совсаар дзын ол эвес. Француз компартия париж дугурагалары амдыралга боттанмаан турун дзын илелеллг чоруту күштелдиринче болган ону чедип алырчыне улустарын кыйгырган. Англи улус база-ла шак

ылчаар көөр журууг» деп медеглелде оң ийик чугаалап турар.

Политиктиг комитет англи улусту төлбонинин политиктиг чорударын чедип алырчыне болган ылангы дараалында негеделерин боттадырычыне кыйгырып турар:

- 1) Барыны Германияны чепсегээрине болурбазы;
- 2) атомнуг болган водородтук чепсегертин хоруттаары;
- 3) Кыдат Улус Республикасынын КНО-да оң черинге кырери болган Тайвань дивискооринде агрессианы соксадыры;
- 4) улустар аразынын айттырыларын тайбын арга-биле таарыштырарынчү согулгалары-биле дөрт күрүлөрүнчү чугаалажышкынынын чорудары.

(СЭТА).

Кыдат улустун эки-турачыларынын алды дивизионын Кореядан үдөп үндүрүп турары

ПХЕНЬЯН, Кореянын төп телеграф агентствелинин дынадыл турарын бугуар алдыга, март 31-де Сивньхуа деп кызыгар станциянын таварыр 6 дивизионын кезикуп үндүрүп боттадырып турары-биле холбаштыр Кыдатке эл чанын турар кыдат улустун эки-турачыларынын бири составы эртен.

Кореянын 3 муң ажим чурттакчылары боттарынын кыдат аям-дунмаларын волзалга үздөнер.

Кыдат улустун эки-турачыларынын кезектеринин Кореядан үнүп чорутушуну дөрт чурттарыны — Польшанын, Чехословакиянын, Швециянын болган Швейцариянын төлөөкчилеринден тургустунган нейтралдыг инспекция бөлүгү-

нүн кынадызынын атаа-биле чоруп турар. Корея-кыдат тала инспекция бөлүгүн чедипкыныг ажылдарына бүгү-ле байдалдарын тургускан. Оң ажылдамчаларына элчегилг эшелонун станцияга баар үзөшкүн дугайын, дайынчыларын санынын дугайын, боо-чепсегертин санынын дугайын баш бурунгар дынадыл турар. Инспекция бөлүгүнү даргазы районнарын көрдүзүшкүн доогулаанын дугайын чардаанынын соода поезд станциядан чоруптар.

Кыдат улустун эки-турачыларынын 6 дивизионынын дайынчыларын болган офицерлерин Кореядан үдөп үндүрүп үргүчүлзеп турар.

(СЭТА).

КЫДАТ УЛУС РЕСПУБЛИКАДА Акша реформазы

ПЕКИН, Кыдатка акша реформазынын дугайында Кыдат Улус Республикасынын Бүгүн чөвүлелинин доктаалын бугуар бо чылын март 1-ден эгелзеш 10 муң эрги канын (акша) бир чазак кылым, эрги акшанын чазак кылым солгусунун чорударын дынадып турган.

Кыдат солуннарын дынадып турарын бугуар алдыга, март 29-ча чедир бугу чуртка эрги акшаларын 80 ажим хузуун чазак кылым солгусу. Акша реформазынын дугайында дурм бугуар апрель 1-ден эгелзеш 10 муң болган 50 муң каны үзөлгү эрги акшаларын чүгүрүшкүнү соксаар. 10 муңдан эвезш каны үзөлгү эрги акшаларын чүгүрүшкүнү соксадырынын хуусаазын тускай доктааткан турар.

(СЭТА).

Пекини университет хоорайынын тудушкуну

ПЕКИН, Пекинин барыны талакы кылымда, чокка чедир-ле дегем дзыр турган черде ам чуртта улуг эртем төвү олуттун университет хоорайынын тудушкуну дүргө темпиге чоруп турар.

Университет хоорайына КУР-нун Эртем академиязынын башкы, чамдык институттарынын болган техникумларын студенттерине болган башкыларынча өөредилге корпустары болган ишти чурттагал черлери турар.

Ам үде 22 дзын өөредилге черлеринин, 4 эртем-шынчыл институттарынын, чамдык техникумдарын башкыларынчү турган болган тулуп турар. Даг, узар-чүт, металлургия, нефть болган өске-даа институттарын корпустарынчү тудушкуну доктаатган.

Бо чымын хоорайга шүптү 450 муң дөрбелдиг метр өөредилге болган чурттагал шөдөрүн ажылгалга кырген турар. «Университет хоорайыгажы» хоорайын төп кезе-биле асфальтталынган чазактыг орук-биле тудушкан.

(СЭТА).

Кыдаттын „Найрал“ госхозунда баштайгы час

ПЕКИН, Пекин радиоууну дынадып турарын бугуар алдыга, Совет Эвелединин дуалакчыны-биле Солгуч-Чөн Кыдатта тургустунган улуг тараала «Найрал» госхозтун адышкыныры болган механизаторлары баштайгы часка белеткенин турар. Госхозтун хөвү тургаларында ажылдыг кидип түлүк үзөт. Ол черлерге эртеринин, минералдыг улобернедерин сөөртүп чедирген, көзө ажыл-агыг техникасы чедирткенен.

Удавас госхозга чер аңдарылган эгелзээр, чаз кур черлер аңдарылган.

(СЭТА).

Тибетте индий хөрегни КУР-нун өнчүзүңгө шилчидип бергени

ПЕКИН, Тибетте Индиянын чазакына хамааржып турган бүгү почта, телеграф болган телефон албан черерин оларынчү бүгү дериглери-биле кыды КУР-нун өнчүзүңгө шилчидип бөөр дугайында кыдат-индий дынадыгы төп солуннар парызанар. КУР-нун болган Индия Республикасынын дынадыгында айттып турары болза, ол черлер болган бажынар бүгү-ле дериглери-биле 1955 чылдын апрель 1-ден эгелзеш кыдат чазактын өнчүзүңгө шилчирин дугурушкан. 12 станцияларын почта оруунун болган оларын дериглеринин

(СЭТА).

Польшада улутпүрүнчү чаз тудуглары

ВАРШАВА, Чаз Гутта В. И. Ленин аттыг металлургия комбинатынын тудугулары ийни домен суугууну тудууну доогулаан дугайын дынадып. Чокку үде бо дона чуртка боттаан баштайгы продукциянын бөөр.

Варшавада «Жеань» деп чуртта бир дугаар теплоэлектростанцияны тудугулары совет техниктиг документацияга үндөлдөш тургустунуп турар

(СЭТА).

Бөдүүн американар барыны Германияны чепсеглээрине уурлаанып турар

ВАШИНГТОН, Сенаттын даштык херектер талаам-биле комиссиясы париж дугурагаларын чугаалажып көрүшкөн турар. Америк улустун азы-бүгү кезектеринден төлөөлөрүнчү төлөөлөр комиссиясы элзеп турар.

Комиссиянын март 30-де кеззеби хуралында америк ажылчы партиязынын Нью-Джерси штаттыг депшигелг партиязынын, «Тайбын дзын хоочун америк демиселчилер» болган өске-даа организацияларынчү төлөөкчилери Барыны Германияны чепсеглээрине уурлаанып, улус күрүлөрүнүн чөвүлел хуралын чорударын дегил чүве чугааладынар.

Барыны Германияны чепсеглел турар чорук тайбынча улуг аймылды тургузуп турар деп шаандагы дайын кыржакчылары сазат турар деп «Тайбын дзын хоочун америк демиселчилер» организациянын төлөөкчиси Поль Грин медеглзэн.

«Герман бажистерден кычгалды көргөн кижилер герман нацизмдин катап төртүчүлзөп дегил, аныц илг бөөр журу лүг бис бе? Чокка чазга герман улусту аймылга чедирген болган хей-хей кижилер, оң иштинде американарны массады-биле ууттаарынча, герман нацизмдин катап төртүчүлзөпчө Барыны Герма-

(СЭТА).

Пекини ногаанчыдарынын талазы-биле ажилдар

ПЕКИН, Кудумчуларын, шөдөрүн болган кол оруктары ногаанчыдарынын талазы-биле ажилдар Пекинде болган оң хоорай кыдыгынын чорутууну турар. Тарымалдар чок турган черлерде парктар тургустунган. 1949 чылдан эгелзеш бо үде чедир 11 миллион анык ыштары найысалда олурткан. Чокку ийи чылдарынчү дургузунда хоорайнын район бургузунга культура болган дынадылга парктарын тургускан турар.

Чакы чымын хунер эгелзеш-биле хөлбаштыр найысалдын ажылчы чоннары ажыл шагында хостуг үзөлгө кездерге, кудумчуларга анык ыштары олуртуп турар.

(СЭТА).

Кыдаттын Национал чаартылганын Демократтыг Ассоциациязынын съездизи

ПЕКИН, Сивньхуа агентствелинин дамыгы турары болза, Кыдаттын Национал чаартылганын Демократтыг Ассоциациязынын бири Национал съездизи Пекинде ажиттынган. Съездизи 290 төлөөлөр болган 89 хайгааракчылар олуржуп турар. Аалчыларын аразында — Кыдаттын улустун политиктиг конститутивтиг чөвүлелинин Национал комитетинин, Кыдаттын Коммунистг партиязынын, гоминданнын революстуг комитетинин, демократтыг лиганын болган демократтыг өске-даа партиязынын болган организацияларынчү төлөөкчилери бар.

Съезд ассоциациянын уставын дынадып, чугаалажып болган улуттук органдарын тургузуу чаз составын сөзүп адыр.

(СЭТА).

Ассоциациянын чынгине чөвүлелинин Президиумунун даргазы Хуан Ян-пай съездизи ажиттыпшаан, кыдат улусту революстуг чаартылгаларын оруу-биле ашып чыдар Коммунистг партиянын болган дарга Мао Цзэ-дуннун алдар-хаанын демеглзэн. Съезд ассоциациянын согулгаларын КУР-нун чаз Конституцияны тарааштыр чугаалажып деп ол айткан болган ассоциация бөдүүн бүгү күштерин Кыдатка социализм тургузарын дзын демиселге бөөр деп база медеглзэн.

(СЭТА).

эртээ 360828 индий рупийн (акша) кыдат чазак төлөөр.

Апрель 1-де Лхасага өтхөрекселдеринчү тускай хулаяттын берилкени болган. Хулаяттын берилкени дугайында протоколдар КУР-нун чазанын мурундан КУР-нун Улустун төп чазанын Тибетте төлөөкчилеринин дуалакчыны Ян Кун-белган Индия республиканын чазанын мурундан Индиянын Лхасага чынгине консулду Мешон олар ат салганнар.

(СЭТА).

Тайбынчү Бүгү-делегей Чөвүлелинин Кыйгырыны аданда ат салышкыны

РУМЫНИЯ

БУХАРЕСТ, Румыниянын ажылчынына, тарамчынары, албан-хаакчылары — чынгуч бүгү-ле кезектеринин төлөөкчилери тайбын дзын, атомнуг дайыннын аймылында улур демиселжир деп боттарынын бжыгы шиптирелин көргүзүп, Тайбынчү Бүгү-делегей Чөвүлелинин Бюрозууну Кыйгырынын аданда сорук кирешкени-биле аттарын салым турарлар. Чурттуу чамдык черлеринде ат

салымшыкчыларынын чымылды доогулаан, «Бистиң бүдүрүлгөвистиге бүгү ажылчынары Кыйгыры аданда аттары салганнар», «Бистиң суурувустун хамык чурттакчылары тайбын дзын аттарын салганнар» деп чаралдарын республиканын хей-хей хоорайларында болган сууруларынчү кырып болтур.

(СЭТА).

СИРИЯ

БЕИРУТ, Тайбынчү Бүгү-делегей Чөвүлелинин атомнуг дайынга белеткелге улур Кыйгырынын аданда ат салымшыкчынын чымылдынын талазы-биле кампания Сирияда эгелзэн. «Аль-Ахбар» солунуну дынадып турарын бугуар алдыга, тайбынчү талаамчыларынын сирий комитетин Кыйгыры аданда боттарынын чазарынын үжүктөрүн салырынча чурттуу чонун кыйгырган.

Атомнуг дайынга белеткелге улур Кыйгырынын аданда хей-хей өскү педитиктиг ажылдамчалар, парламент депутаттары, сирий профивилелдеринин улуттукчулары, мусулман шакынын болган саяг-үлөтүр бөлүктөрүнүн төлөөкчилери, чогаалчылар, эртемденер, юристер, өөредилге черлеринин башкылары аттарын салганнар.

(СЭТА).

Атомнуг энергияны тайбынчү согулгаларга ажылгаар талазы-биле ам болур делегей конференциянын хамаарыштыр

НЬЮ-ЙОРК, КНО-нун секретары Хаммаршельд атомнуг энергияны тайбынчү согулгаларга ажылгаарын талазы-биле август 8-те Женевга чымылдыр делегей конференциянын чынгине секретарынын орадакчыныга В. С. Вавиловту төмүлзэн дугайын чарлаан.

Хаммаршельдинин медеглелде чугаалап турары болза, Вавилов бөдүүн хулаяттын күтседиң кырштери-биле апрельдин ортан үзөшкө Нью-Йоркка чедер берген турар.

(СЭТА).

Франциянын Национал хуралында

ПАРИЖ, Ийи хонуктарынын сарал-шүгүчүлгөдөрүнчү соода Франциянын Национал хуралы «онза эргелер» дугайында чазактын хоойлу төлөөкчилерин бадылаан. Хоойлу төлөөкчилер дзын 379 бадылаамчылар бердинген, улур бадылааны — 219 (коммунистер, социалистер болган өске-даа чамдык депутаттар).

«Онза байдал» дугайында хоойлу төлөөкчилер шери-полдежиг диктатураның көрүм-чурмуун доктаадып тургустарын көрүп турар чүдүлгөрүн кырып турар. Кижилеринчү хостуу-биле ийик бөөр чорутурун кызыгаараларын, хуралдарын, чыскаалдарын хоругдарынын дугайында, «сезинчиг» кижилерин шөдүртүп дугайында, үжөп көөр чоруктар кылырынчү болган парламенттин, кинонун, театрларынчү база радио дамчыдыгаларынчү шындыг хыналданын тургузар дугайында чугаа ол чүдүлгө бижитинген. Ам Национал хуралдын комиссияларына чугаалажып өске бир хоойлу төлөөкчилерин

нин талазы-биле Алжирге «онза байдал» чазак чорудар деп турар билдинтир. «Онза байдал» дугайында хоойлу төлөөкчилер чугаалажып парламент демиселинин дүшкүрүгү байдалынчү үзөшкө өртүп турган. Марттыңдан чурттурган үзөшкө кайы бир чүдүлгөрүнчү элзеш-биле ескерттиричте азы кзымырынча утказган 80 ажим чазалгаларын кырген. Парламенттин дынадылгалары-биле азырга, «онза байдал» дугайында чазактын хоойлу төлөөкчилер бүгү чуртка калбак удуранышкынын үндүргөн. Национал хуралдын адриялге хей ниитинин ийи-бир организацияларынчү удуранышкынын хей чазалгалары, телеграммалар болган резолюциялар элзеп турар. Реалык хоойлу төлөөкчилерге удуранышкынын чымылды болдурган ажыл комиссиянынын Франциянын болган Алжиринчү чамдык үлөтпүр бүдүрүлгөлериге эртерген.

(СЭТА).

Кыдаттын Улустун-хосталга армиязынын кезектери чанкайшичи самолётту андара аткан

ПЕКИН, Сивньхуа агентствелинин дамыгы турары болза, апрель 3-те Рудалык Кыдаттын Улустун-хосталга армиязынын зениттик кезе «Г-47» деп чанкайшичи самолётту андара аткан болган бирөөн кемделер аткан.

Андара аттырган самолёттун парашюттук бадыл келген жулдуучузу тудуп алган.

(СЭТА).

Корей айтырыгын тайбынчү таарыштырарыны кым шактык болуп турары

ПХЕНЬЯН, «Нодон Сиямун» солунун бижип турары болза, АКШ-тын чамгырыкчы бөлүктөрү болган американын бөлүк тайбынчүлүгү дугайында дугурагаларын үзөшкөн, Мурнуу Кореяга боттарынын чепсеглел күштерин көздөдирин үргүчүлзөшкөн турар. Тайбынчүлүгү доктааткан соода мурнуу корей армияны 750 муң кижил саватнынын турар 20 дивизионга чедир көздөткөн. Бо үде 10 чаз дивизион дүргө темпелер-биле тургустунуп турар.

Америк империалистеринчү болган американын бөлүктү бургузуу-биле узамтыл турарына корей улус өтпекши шыдаас деп солун айттып турар. Кореядан америк шериглерин дүргөн үндүрүп, корей айтырыгын чөптүгү шиптирээрине согуураалдыг күрүлөрүнчү калбак кирдигези-биле улустар аразынын чөвүлел хуралын дүргөн чымылынын корей улус неген турар.

(СЭТА).

Ажаалга кассаларынын удуглуг салышкынынын 1955 чылдын апрель 3-те Би-Хем районуну Туран хоорайга болган чээрби беши удуглуг тиражынын ТУСКАЙ ТАБЛИЦАНЫ

Тыва автономнуг областыг бүгү-ле ажаалга кассаларында удуглуг салымшыкчынын талазы-биле сөттөрүнүн дараазында дугаарлары ойнашкына таарышкан:

Сөтт № №	Салымшыкчынын ортумук артышкынына ойнап алышкынын хузуу	Сөтт № №	Салымшыкчынын ортумук артышкынына ойнап алышкынын хузуу
16	25	527	50
77	25	569	200
85	25	639	25
120	25	658	25
187	25	718	25
224	25	728	25
255	25	789	25
305	25	824	25
341	100	848	25
372	25	883	50
406	100	949	25
457	25	984	25
513	25		

Тыва автономнуг областыг бүгү-ле ажаалга кассаларында удуглуг салымшыкчынын талазы-биле сөттөрүнүн дараазында дугаарлары ойнашкына таарышкан: килдистеринин — 3—88, килдистеринин база бухгалтериянын — 3—65.